

To veier. Uføretrygd eller jobb. Valget er ikke alltid så enkelt. – Men jeg har mye å bidra med, sier Marthe Løkken, som har diagnosen bipolar lidelse.

– Nesten alle arbeidsoppgaver i dag krever at man deltar sosialt og kan by på seg selv. Det finnes ikke mange igjen av de jobbene hvor man kan sitte i en krok for seg selv eller hvor man kan komme og gå, sier Berg.

«Før kunne en vaktmester ha med seg en hjelpegutt. Nå er til og med vaktmesteren borte», sier et intervjuobjekt i rapporten.

Ikke lettere. Econ-analysen avviser også en rekke av de forklaringene som gjerne trekkes frem i den offentlige debatten om unge uføre:

- Det er ingenting som tyder på at det er blitt lettere å få uføretrygd. Regelendringene de siste tiårene har tvert imot gjort det noe vanskeligere, mener forskerne.
- Antallet tidlig fødte barn har økt. De er mer disponert for

sykdom, men antallet er ubetydelig som forklaring på den kraftige veksten i uføre.

- Forskerne finner ingen tegn til at unge har lavere arbeidsmoral eller en lavere terskel for å leve på uføretrygd.
- Veksten skyldes ikke økt antall unge flyktninger som har opplevd traumatiske opplevelser. De er ikke overrepresentert i uføretallene.
- Det finnes ikke bevis på at oppvekstvilkårene for unge er blitt forverret eller at omsorgssvikt er blitt vanligere.

I aktivitet. – Folk tror vi får mye mer penger enn det vi gjør. Og mange tror det er lett å bli ufør. Det er vanskelig og skal bli enda vanskeligere, sier 28-åringen, som lever på ca. 10 000 kroner i måneden.

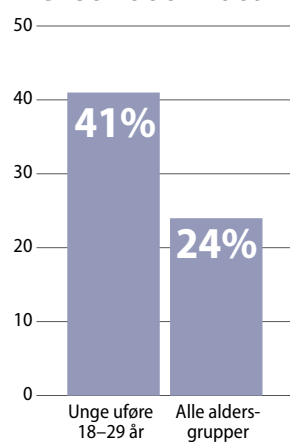
I 2012 får hun vite om hun får varig uførestønad. Det er åtte år

Unge uføre

Sterk vekst i antall siden begynnelsen av 1990-tallet.

Veksten skyldes økning i diagnoser knyttet til psykisk sykdom.

Vekst 2000–2009

Aftenposten grafikk

etter hun fikk diagnosen bipolar lidelse.

Marthe Løkken har ikke gitt opp å tjene egne penger.

– Jeg vil nok aldri kunne jobbe 100 prosent, men jeg har mye å bidra med, sier Løkken, som ønsker å jobbe innenfor krisepsykiatrien etter hun er ferdig utdannet.

Forsker Helene Berg mener at økt bruk av tilskudd til arbeidsgivere, som for eksempel tidsubestemt lønnstilskudd, kan være et godt tiltak for unge uføre med psykiske lidelser.

Marthe Løkken har lest Econ-rapporten. Hun er skeptisk til at forskerne ikke har snakket med de unge uføre selv. Men Bergs konklusjon om å legge bedre til rette for at unge uføre kommer i aktivitet, er hun hjertens enig.

– Jeg jobber én og en halv dag i uken i en butikk med klær og gaveartikler på Lillehammer. Sjefen vet alt om meg. Hun gir meg an-

svar, og jeg føler jeg betyr noe for butikken. Jeg får ikke lønn, men det betyr lite når det gir så mye å være i jobb. Vi trenger alle å bli sett, akseptert og føle vi har verdi, sier Løkken, som beskriver venner og familie som «gull verdt».

Hun er også ungdomskontakt på lærings- og mestringssenteret på sykehuset i Lillehammer og aktiv i Venn1, et program for å hjelpe skoleelever med psykiske lidelser.

– Hva har vært tyngst for deg?

– All ventingen er noe av det verste. Da jeg kom ut av akuten sist, trengte jeg noe å gjøre, noe å gå til, med én gang. Jeg tror mange faller utenfor etter at de har fått hjelp fordi de må vente på Nav, på rehabiliteringsplass eller på attføringsplass. Det behøver ikke være arbeid, men man må komme i gang med noe raskt, sier Marthe Løkken.

thomas.boe.hornburg@aftenposten.no